

Valtiovarainministeriö

**Ruokolahden kunnan lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta
kunnanvaltuusto 4.3.2013 / § 28**

Etelä-Karjalassa on toteutettu merkittävä SOTE-uudistus.

Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitystä koskeneissa lausunnoissaan keväällä 2012 useat Etelä-Karjalan kunnat näkivät eräänä mahdollisena kehityssuuntana Etelä-Karjalassa kahden kunnan mallin. Kuntien lausunnoissa oli myös yhden kunnan mallia puoltavia näkemyksiä osin siksi, että Etelä-Karjalaan on perustettu yhteinen sosiaali- ja terveystieteiden keskus (Eksote). Ruokolahden kunnan omassa lausunnossa keväällä 2012 todettiin, että Etelä-Karjalassa tulee tutkia erikseen Imatran seutukunta ja Lappeenrannan seutukunta eli kahden kunnan malli. Ruokolahden mielestä on tarve tutkia myös mallia, jossa osa kuntien tehtävistä toteutetaan yhteistyönä. Tällöin kaikki tai osa nykyisistä Etelä-Karjalan kunnista jatkaisi itsenäisinä. Erityisessä kuntajakoselvityksessä tulee siis tutkia koko Etelä-Karjalan kattava yhden kunnan ja kahden kunnan mallit ja verrata näitä toimintamalliin, jossa kunta säilyy itsenäisenä.

Eksote integroi perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon sekä mahdollistaa myös sosiaalitoimen entistä vahvemman sitomisen osaksi kuntalaisten terveyspalveluja.

Maakunnan yhteisessä sosiaali- ja terveystoimessa tavoitellaan aiempaa kustannustehokkaampaa hyvinvointipalvelujen integraatiota, jossa nykyiset kuntarajat eivät saisi muodostaa estettä laadukkaalle hyvinvointipalvelujen tuottamiselle. Kansalaisille keskeisten terveys- ja sosiaalipalvelujen tuottamistavassa ollaan Etelä-Karjalassa siis jo lähestymässä yhden kunnan mallia. Eksote perustuu kuitenkin malliin, jossa järjestämisvastuu on siirretty kuntayhtymälle, mutta rahoitusvastuu säilytetty kunnilla. Tämä tuo haasteita kohdentaa kuntakohtainen rahoitusvastuu ja tuotetut palvelut oikeudenmukaisesti. Lisäksi kuntayhtymän pitäisi pystyä toteuttamaan välttämätön toimintojen järkipäätösten.

SOTE -ratkaisut määrittävät Ruokolahden suuntaa

Päätelmät edellä kirjoitetusta, sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmän esityksestä (15.11.2012) ja ministerityöryhmän asettaman palvelurakennetyöryhmän loppuraportista (11.1.2013) sekä kuntarakennelain luonnoksessa esitetystä ovat ainakin Ruokolahden kannalta selkeät:

- Kuntarakennetta ei ole järkevää eikä sitä missään tapauksessa tule irrottaa sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteen muutoksista.

- Nykyisen kolmiportaisen sosiaali- ja terveystalvvelujen tuottamismallin muuttaminen kaksiporlaiseksi (=laajennettu perustaso ja ERVA-alueet) on mahdollinen, mutta erittäin haasteellinen tehtävä ja tavoitteen tarpeellisuutta on tarkasteltava kriittisesti.
- Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimen kehittämisen erityiskysymys liittyy Imatran asemaan Eksotessa. Imatran kaupunki tuottaa perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelut itsenäisesti, mutta hankkii erikoissairaanhoidon palvelut Eksotelta. Tämä Imatran toimintamalli ei sinällään estä Eksoten toiminnan kehittämistä, mutta tuo lisähaasteen kuntarakenteen kehittämiseen etenkin Etelä-Karjalan maakunnan pohjoispäässä.
- Nykyinen Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystalvvelu Eksote tarjoaa jo nykyisellään mahdollisuuden kaksiporlaisen mallin tavoittelemaan laajennettuun perustason sosiaali- ja terveystalvveluun.
- Ruokolahti osana Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystalvveluä näkee, että sosiaali- ja terveystalvveluun valtakunnalliset linjaukset ja ratkaisut on tehtävä ennen kuntarakenteeseen puuttumista, jotta jo tehtyä kehitystyötä Etelä-Karjalassa ei heitetä hukkaan.
- Erityisvastuualueiden (ERVA) uudelle koordinaatiotehtävälle Ruokolahden kunta ei näe tarvetta vaan katsoo, että tämä koordinaatio tulisi tapahtua sosiaali- ja terveystalvveluministeriön toimesta.

Selvityspenusteet Ruokolahdella ovat selvät.

Työpaikkaomavaraisuuden, työssäkäyntitarkastelun ja yhdyskuntarakenteen kannalta katsoen Ruokolahdella selvityspenusteet täyttyvät. Asukasmäärä- ja ikäluokkatarkastelu eivät vaikuta siihen tosiasiaan, että varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelut tulee joka tapauksessa tuottaa lähipalveluina nykyisen Ruokolahden väestölle riippumatta siitä, onko Ruokolahti itsenäinen tai osa suurempaa kuntakokonaisuutta.

Edellä mainittu huomioiden Ruokolahden kunta lausuu kuntarakennelakiluonnokseen sisältyivistä muista kysymyksistä seuraavaa:

Selvitysvollisuus, selvityspenusteet ja selvitysvollisuuden sisältö

Ruokolahden on syytä perusteellisesti selvittää kuntaliitoksen hyödyt ja haitat osana tulevaisuusstrategiaansa sekä tarkastella muiden liitoskumppaneiden rooleja mahdollisessa uudessa kuntarakenteessa. Toisin sanoen, kuntarakennelakiluonnoksen sisältö ei tuo oleellista lisäarvoa Ruokolahden tilanteeseen. Ruokolahti ei ota valtakunnallisesti tai muiden Etelä-Karjalan kuntien kannalta kantaa selvitysvollisuuteen, sen perusteisiin tai sisältöön muuten kuin mitä on mainittu sosiaali- ja terveystalvvelujen järjestämisen osalta.

Määräajat ja menettelyt

Selvitysalueiden ilmoittamisen takaraja 30.11.2013 ja kuntien yhdistymisselvitysten ja yhdistymisesitysten takaraja 1.4.2014 ovat valtakunnallisesti katsoen liian lähellä ja jättävät varsinaiselle selvitystyölle mahdollisine luottamushenkilökäsittelyineen aivan liian vähän aikaa. Selvitystyölle varattavassa aikamitoituksessa on huomioitava pätevien selvityshenkilöiden ja konsulttiyritysten saatavuus ja ajankäyttö.

Valtioneuvoston toimivalta kuntajaon muuttamisessa

Kuntaliitokset tulee toteuttaa kuntien omien tarpeiden mukaisesti, vaikka kuntarakenneselvityksen kriteerit täytyisivätkin.

Yhdistymisavustukset

Ehdotettu avustusjärjestelmä on lähes täysin mekaaninen eikä tarvelähtöinen tai palkitseva. Selvitystyössä tulisi arvioida ja ennakoida kuntaliitosten aiheuttamia pahimpia ongelmakohtia ja kompensoida rahallisesti niiden ratkaisua. Yhdistyvien kuntien valtionosuuksien menetysten korvaaminen tulee jatkua ainakin vuoden 2019 loppuun saakka, kuten laki-luonnoksessa on esitetty. Korvauksen edellytyksenä oleva ehto, että yhdistymispäätös tulisi tehdä 1.4.2014 mennessä, tulee myöhentää niin, että mainittu takaraja on 31.12.2014. Avustuksia tulisi maksaa myös kuntien omista tarpeista lähteville liitoksille, vaikka hallituksen määrittelemät yhdistymiskriteerit eivät täytyisikään.

Ruokolahden kunnan näkemys on, että kuntarakennelain luonnoksessa esitetyllä mallilla hallitusohjelmassa tavoiteltua kunta- ja palvelurakenteen muutosta on vaikea, ellei mahdoton saavuttaa, jos samalla ei luoda selkeää mallia sosiaali- ja terveystalouden järjestämiselle. Kuntarakenteen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen eriaikaisella ja vaiheistamattomalla muuttamisella saatetaan jopa laajamittaisesti heikentää kuntapalveluiden saatavuutta ja laatua.